

John W. Weymouth

Chaffinch

young

835

9-90

1915

- 6 NOV 2011

83 Մ

4-90

48

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ № 23

ԳՐԻՄ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԻ

ՀԵՔԻԱԹ ՆԵՐԸ

Ռուս. թարգմանեց ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

Պ Ր Ա Կ III

- 1 ԿԱՐՄՐԻԿԸ
- 2 ՄՈՒՐՈՏԸ
- 3 ՃԵՐՄԱԿ ՕՁԸ

○○○○○

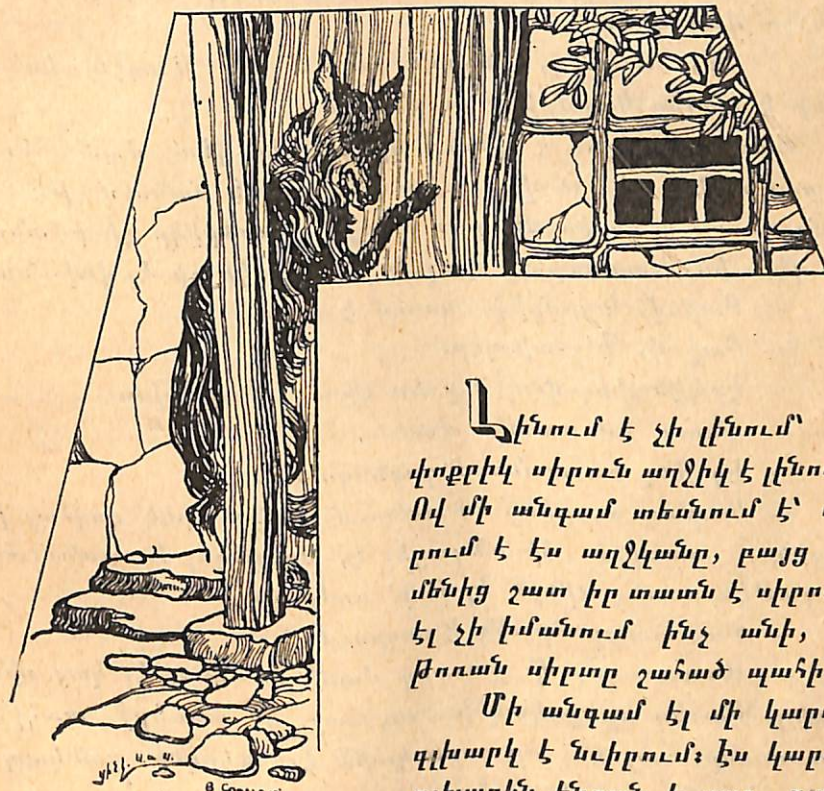
83 Մ
4-90

Թ Ի Ֆ Լ Ի Զ
Յպարան Ն. Աղանեանի, Պօլիգ. 7
1915

26.03.2013

1279

Կ Ա Ր Մ Ր Ի Կ Ը

Լինում է չի լինում՝ մի փոքրիկ սիրուն աղջիկ է լինում։ Ով մի անգամ տեսնում է՝ սիրում է էս աղջկանը, բայց ամենից շատ իր տատն է սիրում։ Էլ չի իմանում ինչ անի, որ թուռն սիրտը շահած պահի։

Մի անգամ էլ մի կարմիր գլխարկ է նւիրում։ Էս կարմիր գլխարկն էնքան է սազ գալիս էս աղջկանը, որ էլ չի ուզում գլխին ուրիշ գլխարկ դնի բացի կարմրից։ Կարմիր շորեր էլ հագցնում են, ոտից մինչև գրլուխ կարմրում է, դրա համար էլ անունը դնում են Կարմրիկ։

Մի անգամ մէրը Կարմրիկին ասում է.

— Ա՛ն էս գաթէն ու էս գինին տար տուր տատին. հի-

3664-55

27

ւանդացել է, թուլացել է, թող ուտի, խմի, մի քիչ ուժի գայ: Դէ, քանի օրը շոք չի, գնա, միայն կարգին, կամաց գնա, ճամփից էլ չը ծուես, թէ չէ վեր կընկնես շիշը կը ջարդես, էլ տատի համար բան չի մնալ: Տատի մօտ էլ որ մտնես՝ չը մոռանաս՝ տատին բարեկես: Էնտեղ էլ հանգիստ կաց, դէս ու դէն չը վազվզես:

— Հա, մայրիկ, ինչպէս ասում ես՝ էնպէս կանեմ, խօսք է տալիս Կարմրիկն ու գնում:

Տատը ապրելիս է լինում գիւղից մի կէս ժամ հեռու, անտառի մէջ: Կարմրիկը հէնց անտառն է մտնում թէ չէ, դէմը դուրս է գալիս մի գէլ: Բայց Կարմրիկը չի իմանում թէ գէլն ինչ սարսափելի գազան է ու իսկի չի էլ վախենում:

— Բարո՛վ, Կարմրիկ, ասում է գէլը:

— Բարո՛վ, Գէլ-ախպէր:

— Էսպէս վաղ-վաղ ո՞ւր ես գնում, Կարմրիկ:

— Գնում եմ տատիս մօտ:

— Էդ ի՞նչ ես տանում գոգնոցումդ:

— Գաթայ ու գինի եմ տանում: Մենք երէկ գաթայ թը-խեցինք, տատիկս հիւանդացել է, թուլացել է, տանում եմ որ գաթէն ուտի, գինին էլ խմի՝ ուժի գայ:

— Քու տատը ո՞րտեղ է ապրում:

— Անտառում, մի քառորդ ժամի ճամփայ էլ կայ մինչև Էնտեղ: Էնտեղ երեք կաղնի ծառ կայ, էն ծառերի տակին է նրա տունը, այ էն, որ չորս կողմն էլ տկողնի ցանկապատ ունի. հիմի կարելի է յիշես:

Կարմրիկն էսպէս խօսում է, իսկ գէլն իրան-իրան միտք է անում.

— Էս փոքրիկ, քնքոյշ աղջիկը ի՞նչ անուշ պատառ է... սա աւելի համով կը լինի քան թէ պառաւը: Ապա, քեզ տեսնեմ, մեր տղայ, բանդ էնպէս խելքով բռնի, որ ջուխտն էլ ճանկդ գցես»:

Մի քիչ Կարմրիկի հետ գնում է ու ասում.

— Մի գէսը մտիկ արա է, Կարմրիկ, տես ինչ հիանալի

ծաղիկներ են փռած մեր չորս կողմը: Մի չես կանգնում ու չես հիանում սրանցով: Մի լսի՛ր, տես թռչուններն ի՞նչ ուրախ երգում են: Հէնց ուղիղ քշած, սուս ու փուս գնում ես, կարծես թէ ուսումնարան ես գնում: Մի տես, ի՞նչ ուրախութիւն է անտառում...»:

Էստեղ գլուխը վեր է քաշում Կարմրիկը, չորս կողմն աչք ածում, տեսնում է ծառերի տերևների արանքից էստեղ Էնտեղ ներս են թափանցում ու խաղում են արևի շողքերը, իսկ կանաչ խոտի մէջ ցրիւ բարձրանում են գոյնգոյն անհամար ծաղիկները: Մտքումն ասում է՝

— Տատի համար որ մի փունջ ծաղիկ էլ տանեմ, հօշատ կուրախանայ: Դեռ ժամանակ էլ կայ, կը հասնեմ...»:

Ասում է, ճամփից դուրս է գալիս անտառն ընկնում ու սկսում ծաղիկ քաղել: Մինը պոկում է, տեսնում է նրա կողքին աւելի գեղեցիկն է ծաղկում, հիմի էլ էն կողմն է վազում. էսպիսով էլ աւելի ու աւելի հեռու, անտառի խորքն է մտնում:

Իսկ էս ժամանակ գէլը կարճ ճամփով տատի տունն է հասնում ու դուռը ծեծում:

— Էդ ո՞վ է:

— Կարմրիկն եմ, քեզ համար գինի ու գաթայ եմ բերել, դուռը բաց արա:

— Դռան փակիչին հուպ տուր, կը բացւի, ներսից ձէն է տալիս տատը: Ես թոյլ եմ, չեմ կարող վեր կենալ:

Գէլը դռան փակիչն հուպ է տալիս, դուռը ետ է բացւում: Լուռ յարձակում է անկողնի վրայ ու պառաւին ողջ-ողջ կուլ տալիս: Յետոյ նրա շորերը հագնում է, նրա գլխակապիչը կապում, անկողնում պառկում ու վերմակը քաշում վրէն:

Իսկ Կարմրիկն Էնտեղ մի ծաղիկից միւս ծաղիկն է վազում, ու երբ որ էնքան շատ շատ ծաղիկ է քաղում, որ տեսնում է էլ չի կարող տանի, նոր տատը միտն է ընկնում. դարձեալ ընկնում է ճամփէն, վազում դէպի տատի տունը:

Որ հասնում է տատի տունը՝ զարմանում է, թե դուռն ինչու է կրճնկի վրայ բաց:

Ներս է մտնում, սիրտը մի վախ է ընկնում: Ասում է՝ «Տէր Աստուած, միշտ իմ տատի մօտ էնպէս լաւ էր, էսօր ինչո՞ւ եմ էսպէս վախենում...»: Մտքումն էսպէս է ասում ու ձեն է տալիս.

— Բարի լուս, տատի ջան:

Պատասխան չը կայ: Մօտենում է տատի անկողնին, վերմակը ետ է քաշում: Տեսնում է տատը պառկած է, բայց չի իմանում ինչու — գլխակապիչը ներքե է քաշել ու էնպէս տարօրինակ է նայում, որ...

— Վա՛յ, ասում է, տատի, էդ ի՞նչ ահագին աղանջներ ունես...

— Էս նրա համար է՝ որ քեզ լաւ լսեմ, բալիկս...

— Վա՛յ, տատի, էդ ի՞նչ ահագին աչքեր ունես...

— Էս նրա համար է՝ որ քեզ լաւ տեսնեմ, բալիկս...

— Վա՛յ, տատի, էդ ի՞նչ ահագին ձեռներ ունես...

— Էս նրա համար է, որ քեզ աւելի լաւ գրկեմ, բալիկս...

— Բայց, տատի, էդ ի՞նչ սարսափելի մեծ բերան ունես...

— Իսկ էս նրա համար է, որ քեզ շուտով ուտեմ...»:

Ասում է գէլն ու տեղիցը ներքե թռչում, ձեռաց կուլ տալիս խեղճ կարմրիկին:

Սրան էլ կուլ է տալիս, կշտանում է ու նորից անկողնում պառկում, խռմփացնելով քնում: Հէնց էս ժամանակ, դու մի ասիլ, մի որսկան էդ պառաւի տան մօտիցն անց է կենում: Ասում է.

— Էս պառաւն ինչո՞ւ է էսպէս խռմփացնում, մի տեսնեմ, չը լինի թէ հետը բան է պատահել...

Ներս է մտնում, մահճակալին մօտենում, տեսնում է պառաւի տեղը պառկած գէլը:

— Հ՛ը, վերջապէս ճանկս ընկար, անիծւած, վաղուց էի քեզ ման գալիս:

Ասում է որսկանն ու մին ուզում է հրացանով զարկի, մին էլ մտածում է, թէ կարելի է պառաւին կուլ է տւել ու կարելի է դեռ նրան փրկել: Ել հրացանով չի զարկում, դա-նակն առնում է ու սկսում է փորը ճղել: Մի քիչ ճղում է թէ չէ՝ մի կարմիր գլխարկ է երևում, մի քիչ էլ ճղում է— կարմրիկը կենդանի-կենդանի դուրս է թռչում ու կանչում:

— Վայ, ի՛նչքան վախեցայ... ի՛նչ մութն էր գիւլի փո-րումը...»:

Նրա ետևից էլ տառն է դուրս գալիս, նա էլ էր դեռ կենդանի, բայց դժար էր շունչը քաշում:

Էստեղ կարմրիկը շտապով մեծ մեծ քարեր է հաւաքում, էն քարերով բերում են գիւլի փորը լցնում: Գէլը զարթնում է, ուզում է տեղիցը թռչի, դուրս փախչի, բայց քարերից էնքան ծանրացել էր, որ տեղն ու տեղը վեր է ընկնում, գետնովը դիպչում, սատկում:

Ամենքն էլ էնպէս ուրախանում են, էնպէս ուրախանում են, որ էլ լեզուով ասել չի լինիլ: Որսկանը գիւլի մորթին պո-կում է, վեր կանգնում գնում, պառաւը նստում է, սկսում է կարմրիկի բերած գաթէն ուտել, գինին խմել ու քիչ-քիչ ու-ժի գալ, իսկ կարմրիկը մտածում է.

— Չէ, էս մինը բաւական էր, էլ երբէք ճամփից դուրս չեմ գալ ու մենակ անտառն ընկնիլ, երբ որ մայրիկը չի թողնում»:

Ասում են սրանից ետը՝ մի անգամ էլ կարմրիկը երբ որ իր տատի համար թխածք է եղել տանելիս, մի ուրիշ գէլ է ուզեցել նրան համոզի, որ ճամփիցը դուրս գայ: Բայց կարմրիկն զգու-շացել է ու իր ճամփէն է գնացել: Երբ որ տատի մօտ է հասել՝ պատմել է, թէ հապա՛ էսպէս մի գէլ պատահեց ինձ ճամփին, բարեկեց, բայց էնպէս չար աչքով էր նայում, որ թէ ճամփի մէջ չը լինէինք, հաւատա, թէ ինձ ուտէր...»:

— Վայ, կարմրիկ ջան, կաց դուռը փակենք, որ չը լինի թէ էդ գէլը գայ յանկարծ:

Մի քիչ կենում են, տեսնում են գէլը դուռը ծեծում է ու ձէն է տալիս:

— Տատի, դուռը բաց արա, ես կարմրիկն եմ, քեզ հա-մար գաթայ եմ բերել...»:

Տատն ու կարմրիկը ոչ պատասխան են տալիս, ոչ դու-ռը բաց են անում: Սրանից ետը գէլը մի քանի անգամ էլ տան չորս կողմովը պտոյտ է գալիս ու բարձրանում կտուրը: Էնտեղ սպասում է, թէ երբ պէտք է իրիկունը կարմրիկը դուրս գայ իրենց տունը գնալու, որ բռնի ուտի: Տատը գլխի է ընկնում նրա մտքինը:

Դռանը, հէնց տան պատի տակին մի մեծ կօթ է լինում ջրով, կարմրիկին ասում է.

— կարմրիկ ջան, էստեղ մսի խաշու (եփած մսի ջուր) կայ, վեր կալ էս խաշուն տար ածա կօթի մէջը:

կարմրիկը մսի խաշուն տանում է ածում դռան մեծ կօ-թի մէջը, էնքան, որ կօթը պռնգէ պռունգ լցւում է:

Էս խաշի հոտը վեր է բարձրանում ընկնում գիւլի քիթը: Գէլը փնչացնում է, վերևից սկսում է ծիկրակել, թաքուն նայել դէպի ներքե, վիզը ձգում է, ձգում է, էնքան ձգում է, որ էլ չի կարողանում իրան պահի, թր՛մփ, ընկնում է ուղիղ կօթի մէջը՝ խեղդւում: կարմրիկն էլ ուրախ-ուրախ վեր է կենում գնում իրենց տունը, էն է լինում էն, էլ ճամ-փին ոչ ոք ձեռք չի տալիս նրան:

Մ Ո Ւ Ր Ո Տ Ը

Մի հարուստ մարդու կին հիւանդանում է: Տեսնում է մահը մօտենում է՝ կանչում է իր մինուճար աղջկանը, ասում է.

— Զաւակս, եղբի լաւն ու բարի, էն ժամանակ Աստուած միշտ քեզ կըլսի, ես էլ երկնքից մտիկ կանեմ քեզ ու անբաժան քեզ հետ կը լինեմ:»

Ասում է ու արեւ ապրողներին բաշխում, մեռնում: Աղջիկն ամեն օր գնում է մօր գերեզմանի վրայ լաց լինում և մնում է միշտ լաւն ու բարի:

Զմեռը գալիս է, ձիւնը սիպտակ սաւանով ծածկում է մօր գերեզմանը, իսկ գարնան արեւը շողալուն պէս հէրը ետնակին է ուզում, աղջկայ համար խորթ մէր է բերում: Խորթ մէրն էլ իրեն հետ երկու աղջիկ է բերում, դրսից սիրուն ու սիպտակ, ներսից չար ու սևահոգի: Ու խորթ աղջկայ համար սկսում են սև օրերը:

— Միթէ էս կուռկուռն էլ մեզ հետ միասին պէտք է տանը պարապ սարապ նստի: Ով ուզում է հաց ուտի—պէտք է աշխատի: Ասում են խորթ քոյրերն ու տանիցը դուրս են անում, քշում խոհանոցը: Լաւ շորերն ու կօշիկները հագիցը հանում են, հին գուրջեր ու փէտէ ոտնամաններ են հագցընում. ծափ են տալիս՝ վրէն ծիծաղում.— Մի էս իշխանուհուս մտիկ արէք է, տեսէք՝ ոնց է զուգւել, զարգարւել...»:

Խեղճ աղջիկը առաւօտից մինչև իրիկուն պէտք է խոհանոցում չարչարէր: Առաւօտը ծէքին պէտք է վեր կենարջուր կրէր, կրակ անէր, կարէր, կարկատէր, եփէր, թափէր: Խորթ

քոյրերն էլ շարունակ նրան վշտացնում էին ու վիրաւորում, ծաղրում էին, ընտրած ոսպն ու սիսեռը շաղ էին տալիս, մոխիրն էին ածում, ու նա նորից պէտք է նստէր հատիկ հատիկ հաւաքէր:

Իրիկուններն էլ երբ որ բանը վերջացնում էր, անկողին չունէր, կրակի առաջին՝ մոխրի վրայ էր պառկում: Դրանից էլ միշտ մոխրոտ էր լինում ու դրա համար էլ քոյրերը աւել անունը դրին Մոխրոտ:

Մի անգամ էս Մոխրոտի հէրը, ուրիշ տեղ գնալիս խորթ աղջիկներին հարցնում է՝ թէ ինչ էք ուզում, որ ձեզ համար բերեմ: Մինն ասում է.— «Ինձ համար սիրուն շորեր բեր:» Միւսն էլ թէ.— «Ինձ համար մարգարտէ մանեակ բեր:»

— Իսկ դու, Մոխրոտ ջան, դժ ինչ կուզես, որ քեզ համար բերեմ:

Մոխրոտն էլ ասում է.— հայրիկ, էն ծառի ճիւղը, որ վերադարձիդ կըդիպչի քո գլխարկին, էն ճիւղը կտրի ու բեր ինձ համար:»

Հէրը գնում է, խորթ աղջիկներին համար լաւ շորեր է առնում, մարգարտէ մանեակ ու թանկագին քարեր է առնում ու ճամփայ ընկնում դէպի տուն: Վերադարձին մի ծմակով անց կենալիս մի ընկուզենու ճիւղ դիպչում է գլխարկին՝ գըլխարկը վէր գցում: Էն ճիւղն էլ կտրում է հետը վերցնում, որ Մոխրոտին տայ: Տուն է հասնում, խորթ աղջիկներին ուղածն իրենց է տալիս, ընկուզենու ճիւղն էլ տալիս է Մոխրոտին: Մոխրոտը շնորհակալ է լինում հօրից, տանում է էն ընկուզենու ճիւղը մօր գերեզմանի վրայ տնկում ու լաց է լինում: Էնքան լաց է լինում, էնքան լաց է լինում, որ արտասուքով էն տնկած ընկուզենու ճիւղը ջրում է: Ու ընկուզենու ճիւղը դուրս է գալիս, մեծանում, մեծ ծառ է դառնում:

Մոխրոտը օրը երեք անգամ գնում է էն ծառի տակ լաց է լինում ու աղօթք անում: Ամեն անգամ էլ մի ձերմակ թռչուն գալիս է էն ծառին վէր գալիս ու Մոխրոտն ինչ որ սրտով ուզում է, էն սրտով ուղածը վերևից գցում է ներքև:

Մի անգամ էլ թագաւորը մի հանդէս է սարքում, որ երեք օր, երեք գիշեր պէտք է քաշէր: Իր տէրութեան բոլոր գեղեցիկ աղջիկներին հրաւիրում, հաւաքում է էն հանդէսին, որ իր աղէն նրանց միջիցը իրեն համար հարսնացու ընտրի: Խորթ քոյրերը, որ իմանում են իրենք էլ են հրաւիրւած, ուրախանում, աշխարհքով մին են լինում, Մոխրոտին ձէն են տալիս.—Արի, Մոխրոտ, արի մեր մաղերը սանրի, մեր կօշիկները սրբի, մեր կոճակները մէր գցի, գնում ենք թագաւորի պալատը խնջոյքի:»

Ինչ որ ասում են ամեն բան Մոխրոտը կատարում է, բայց սիրտն ուզում է, որ ինքն էլ պար գայ, ինքն էլ ուրախանայ, խորթ մօրը խնդրում է, որ իրեն էլ հետները տանեն պալատը:

—Ըհ, հողեմ գլուխդ, ճշում է խորթ մէրը, ակաս-մակաս՝ էդ մոխրոտ տեղովդ հէնց դու էիր պակաս թագաւորի պալատում: Ոչ հագիդ հագուստ ունես, ոչ ոտիդ ոտնաման, դու էլ ես ուզում պալատումը պար գաս, տօ Մոխրոտ:»

Դեռ էդպէս խնդիրքը մերժում է՝ վերջն ասում է.

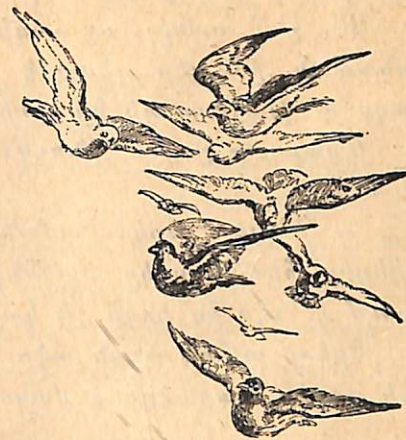
— Դէ լաւ. մի աման ոսպ եմ ածել մոխիրը, երկու ժամումը թէ կը ջուկես՝ հետներս քեզ էլ կըտանենք, թէ չէ հօ՛շենք տանիլ:

Մոխրոտն էս լսում է թէ չէ՝ ետևի դռնիցը դուրս է թռչում պարտէզն ու կանչում.

«Իմ ընկերներ, աղունակներ,
երկրնքի տակ թռչող հաւքեր,
թռռէք, եկէք ամեն կողմից,
վեր քաղեցէք ոսպը մոխրից.
Լաւն՝ ամանը, վատը՝ ձեզ կեր,
Իմ ընկերներ, թռչուն հաւքեր:»

Էս ասելն է լինում: Մին էլ էն է տեսնում խոհանոցի լուսամուտից երկու ճերմակ աղաւնի ներս ընկան, նրանց ետևից տատրակները, տատրակների ետևից էլ ֆապած թռչունները: Մլըլալով իջնում են ուղիղ մոխրի վրայ ու, կըտ-

կըտ, կտուցներով սկսում են ոսպը մոխրից վեր քաղել, վատերն ուտել, լաւերն ածել ամանի մէջ: Մի ժամ էլ չի քաշում՝ բոլոր ոսպը ջուկում, հաւաքում են, ետ թռչում գնում: Մոխրոտը ամանը առնում է ուրախ ուրախ տանում տալիս խորթ մօրը,

ասում է հիմի ինձ էլ հետը կը տանի: Խորթ մէրն ասում է. — Չէ, չեմ տանիլ, ոչ հագիդ հագուստ ունես, ոչ ոտիդ ոտնաման. ինչպէս պէտք է պալատումը պար գաս: Դու խաղը ու խայտառակ կը լինես, մենք էլ քեզ հետ:»

Մոխրոտը լաց է լինում: Էն ժամանակ խորթ մէրն ասում է.

— Դէ լաւ՝ երկու աման ոսպը մի ժամում թէ մոխրիցը ջոկեցիր՝ հետներս կը տանենք, թէ չէ՝ հօ չէ: Մտքումն էլ ասում է՝ «էս հօ իսկի չի կարող անի:»

Երկու աման ոսպն ածում է մոխիրը, իսկ Մոխրոտը ետևի դռնից պարտէզն է վազում:

«Իմ ընկերներ, աղունակներ,
Երկընքի տակ թըռչող հաւքեր,
Թըռէք, եկէք ամեն կողմից,
Վեր քաղեցէք ոսպը մոխրից.
Լաւն՝ ամանը, վատը՝ ձեզ կեր,
Իմ ընկերներ, թըռչուն հաւքեր:»

Կանչում է թէ չէ՝ խոհանոցի լուսամուտից թըրթըռալով երկու ձերմակ աղաւնի են ներս ընկնում, նրանց ետևից տատրակները, տատրակների ետևից էլ ֆաթած թռչունները: Ծըլ-լըլալով իջնում են մոխրի վրայ ու կըտ-կըտ, կտուցներով սկսում են ոսպը մոխրից վեր քաղել, վատերն ուտել, լաւերն ածել ամանի մէջ: Մի ժամ էլ չի քաշում, բոլոր ոսպը ջուկում, հաւաքում են, ետ թռչում գնում: Մոխրոտը ամանն առնում է, ուրախ ուրախ տանում է տալիս խորթ մօրը, ասում է հիմի անպատճառ ինձ էլ կը տանի հետը: Խորթ մէրն ասում է. — Ինչ ուզում ես արա, մին է, քեզ հետներս չենք տանելու. ոչ հագիդ հագուստ ունես, ոչ ոտիդ ոտնաման, ինչպէս պէտք է պալատում պար գաս: Դու խաղը ու խայտառակ կը լինես, մենք էլ քեզ հետ:» Ասում է, երեսը շուռ տալիս, իր երկու գոռոզ աղջիկներին առնում գնում:

Մոխրոտը տանը ֆուռ է մեն մենակ: Վեր է կենում

գնում մօր գերեզմանի վրայ, ընկուզենու տակին կանգնում ու կանչում.

«Ժաժ եկ, իմ ծառ, ձրգիր գառ վառ

Ոսկի-արծաթ շոր ինձ համար:»

Կանչում է թէ չէ՝ ձերմակ թռչնակը ծառի վրիցը ոսկեկար ու արծաթակար մի ձեռք շոր ու ոտնամաններ է գըցում ներքև: Մոխրոտն իսկոյն հագնում է ու շտապում պալատը: Արծաթակար ու ոսկեկար զգեստը հագին՝ էնքան գեղեցիկ է լինում, որ խորթ մէրն ու քոյրերը չեն ճանաչում: Ասում են՝ ով գիտի ինչ թագաւորի աղջիկ է: Մոխրոտն իսկի մտքներով անց էլ չի կենում. ասում են հիմի նա, տանը նստած, կեղտոտ-կեղտոտ՝ մոխրիցը ոսպն է ջոկում:

Թագաւորի տղէն որ տեսնում է, իսկոյն դէմն է գալիս, ձեռիցը բռնում է, հետը պար է գալիս, ու էլ ձեռը ձեռիցը բաց չի թողնում:

Էսպէս մինչև իրիկուն պար է գալիս, իրիկունն էլ, որ ուզում է տուն գնայ՝ թագաւորի տղէն ասում է.

— Ես քեզ ճանապարհ կը դնեմ:

Շատ է ուզում իմանայ, թէ ով է էն գեղեցկուհին, ինչ տանից է, ում աղջիկն է: Բայց ճամփին Մոխրոտը յանկարծ թռչում է, մանում իր հօր աղաւնոցը, կորչում: Թագաւորի տղէն սպասում է, մինչև որ Մոխրոտի հէրը գալիս է: Ասում է՝ էն անձանօթ գեղեցկուհին քո աղաւնոցը մտաւ:

Ծերունին միտք է անում. — Չը լինի թէ մեր Մոխրոտն է էս գեղեցկուհին...»:

Աղաւնոցը քանդում են, տակն ու վրայ են անում, ոչ Մոխրոտ կայ, ոչ ուրիշ ոքմին:

Դու մի ասիլ, Մոխրոտը մի կողմից աղաւնոցի գլուխն է բարձրացել, միւս կողմից ներքև թռել ու մի ակնթարթում ընկուզենու տակ կանգնել: Էստեղ իր ճոխ զգեստները հանել է դրել մօր գերեզմանի վրայ ու թռչնակը ետ է տարել, իսկ է ինքը վազել է խոհանոց՝ նորից մոխրի վրայ պառկել: Խորթ մէրն ու աղջիկներն էլ գալիս են տեսնում՝ ինչպէս որ

թողել են, էնպէս էլ՝ Մոխրոտը՝ գուրչերը հագին՝ մոխրի վրայ պառկած, կողքին էլ ձիթի ճրագը մխում է:

Միւս օրը հանդէսն էլ ետ նորոգւում է: Հէրը, խորթ մէրն ու քոյրերը դարձեալ նոր շորեր են հագնում ու գնում, իսկ Մոխրոտը շտապում է իր ընկուզենու տակն ու կանչում.

Ժաժ եկ, իմ ծան, ձրգիր զառ վառ

Ոսկի-արծաթ շոր ինձ համար:

Ճերմակ թռչնակը առաջւանից աւելի գեղեցիկ մի ձեռք շոր է գցում ներքև: Էս շորերը հագին Մոխրոտը որ չի յայտնուում խնջոյքում՝ շափաղը պալատի պատերոյն է տալիս, հանդիսականները մնում են բերանները բաց: Դու մի ասիլ թագաւորի տղի աչքն էլ հէնց ճամփին է լինում: Տեսնում է թէ չէ՝ դէմն է վազում, ձեռիցը բռնում է տանում ու մի-միայն նրա հետ է պարում շարունակ: Ուրիշ պարեկներ էլ որ մօտենում են, ասում է՝ չէ, իմ պարընկերը սա է, միայն սրա հետ պէտք է ես պար գամ:

Էլ ետ մութը որ ընկնում է՝ աղջիկն ուզում է գնայ իրենց տունը: Թագաւորի տղէն ետևիցը գնում է, որ աչքով պահի, տեսնի թէ ում տունն է մտնում: Մոխրոտը վազում է ընկնում իրենց տան ետևի պարտէզը: Պարտէզում մի տանձենի է լինում, լիքը հասած, հրաշալի տանձերով: Սկիւռի նման ճարպիկ էն ծառն է բարձրանում ու ճիւղերի արանքում էնպէս է կորչում, որ թագաւորի տղէն չի էլ կարողանում նկատի, թէ որտեղ թաքնւեց: Սպասում է, մինչև Մոխրոտի հէրը գալիս է: Ասում է.

— Էս անծանօթ աղջիկը էլ ետ աչքիցս թռաւ ու, կարծես թէ՝ էս ձեր տանձենուն բարձրացաւ...»:

Հէրը միտք է անում. — Չը լինի թէ էս մեր Մոխրոտն է...»:

Հրամայում է, կացինը բերում են տանձենին կտրում են՝ վրէն ոչ ոք չը կայ: Մտնում են խոհանոցը. տեսնում են, ինչպէս միշտ, դարձեալ մոխրի վրայ պառկած է. Դու մի ասիլ ծառի մի կողմից բարձրացել է՝ միւս կողմից իջել,

լաւ շորերը տարել է տւել թռչնակին, հին գուրչը հագել ու էլ ետ եկել մոխրի վրայ պառկել:

Երրորդ անգամն են տանըցիք գնում խնջոյք: Մոխրոտն էլ երրորդ անգամ վազում է մօր գերեզմանի վրայ, իր ընկուզենու տակ կանգնում ու կանչում.

— Ժաժ եկ, իմ ծան, ձրգիր զառ վառ

Ոսկի-արծաթ շոր ինձ համար:»

Էս անգամ ձերմակ թռչնակը մի էն տեսակ ճոխ ու շքեղ զգեստ է գցում ներքև, որ աշխարհքում հողեղէն մարդը ոչ ունեցել է, ոչ կունենայ. իսկ ոտնամանները՝ զուտ ոսկուց:

Էս զգեստը հագին, զուքւած-զարդարւած որ հանդիսի մէջ դուրս է գալիս՝ ամենքն էլ արմանքից ու զարմանքից քշւում, վերանում են: Իսկ թագաւորի տղէն սկսում է հետը պարել, շարունակ պարել, ով որ էլ մօտենում է, ասում է.

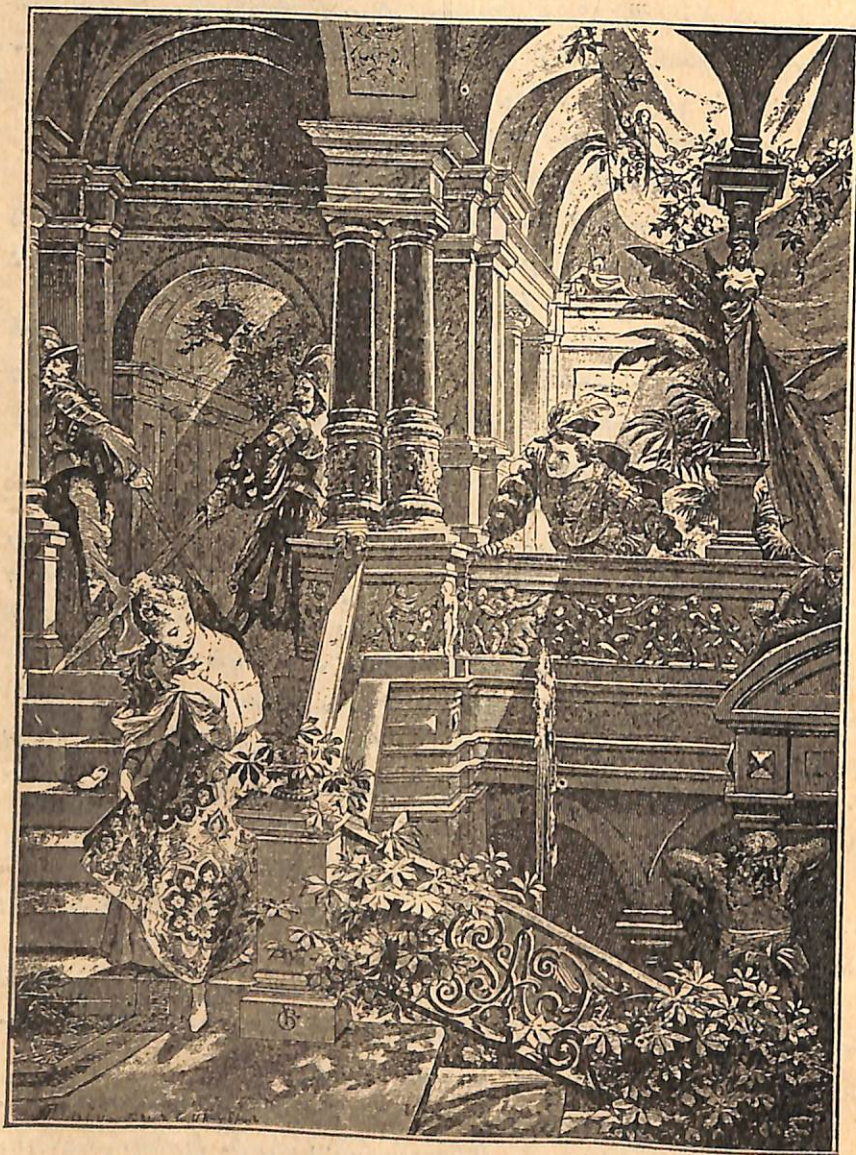
— Չէ, մենակ ես պէտք է պարեմ սրա հետ...»:

Էլ ետ որ մութն ընկնում է՝ Մոխրոտն ուզում է գնայ, թագաւորի տղէն էլ ուզում է ուղեկցի. բայց էնպէս ձեռաց սահում է ու չքանում, որ տղէն չի էլ կարողանում ետևիցը հասնի: Միայն թէ թագաւորի տղէն էս անգամ խորամանկութիւն էր բանեցրել, չրամայել էր, որ պալատի սանդուխտները ձիւթ են: Սանդուխտները ձիւթած են լինում ու, շտապ իջնելու ժամանակ, աղջկայ ձախ ոտնամանը կպչում է սանդուխտին, մնում:

Թագաւորի տղէն ոտնամանը վերցնում է ու վրէն զարմանում, թէ ինչքան է փոքրիկ ու ինչքան է սիրուն, էն էլ զուտ մաքուր ոսկուց:

Միւս օրը վեր է կենում, ոտնամանն առնում, գնում Մոխրոտի հօր մօտ: Ասում է՝ կայ թէ չըկայ, նա պէտք է լինի իմ կինը, ում ոտին էս ոտնամանը կըգայ:

Խորթ քոյրերը ուրախանում են: Իրենք էլ փոքրիկ, սիրուն ոտներ են ունենում: Մեծ քոյրն իսկոյն խնդմոքալով իր սենեակն է վազում. մէրը կողքին կանգնում է, ինքը ոտնամանը ոտի վրայ փորձում է: Փորձում է, բայց փոքր է

գալիս, ինչ անում է չի անում, մեծ մատը ոչ մի կերպ ներս չի գնում: Մէրը դանակը հանում է իրեն է տալիս, ասում է.

— Ա՛ռ, մեծ պճեղըդ կտրի. վախիլ մի, որ թագուհի դառնաս՝ ոտով հօ չե՞ս ման գալու: Աղջիկը դանակն առնում է մեծ պճեղը կտրում, ոտը կոխում է ոտնամանի մէջ ու, մի կերպ ցաւին յաղթելով, դուրս է գալիս թագաւորի տղի մօտ:

Թագաւորի տղէն ասում է՝ իմ հարսնացուն սա է, որ կայ: Էս աղջկանը գաւազն է առնում՝ ձին քշում: Բայց ճամփին էն գերեզմանի մօտից անցկենալիս ընկուզենու վրից երկու ճերմակ աղաւնի կանչում են.

— ՂճԼ, ՂճԼ, տղայ, չե՞ս նրկատում,
ոնց է ոտից արիւն կաթում.
փոքր է ոտին ոտնամանը,
քու հարսնացուն մընաց տանը:»

Էստեղ թագաւորի տղէն մտիկ է անում, տեսնում է աղջկայ ոտնամանից արիւնը ծորելով գնում է: Ձիու գլուխը ետ է շուռ տալիս, էս աղջկանը ետ է տանում, ասում է սա իմ հարսնացուն չի, թող միւս քոյրը փորձի՝ տեսնենք:

Երկրորդ քոյրն է վագում իր սենեակը, որ ոտնամանը ոտին փորձի: Պճեղները լաւ են գնում, բայց սրա էլ կրունկն է մեծ դուրս գալիս: Մէրը դանակը հանում է իրեն տալիս, ասում է.

— Ա՛ռ, կրնկիցդ մի քիչ կտրի, վախիլ մի, որ թագուհի դառնաս՝ ոտով հօ չե՞ս ման գալու:

Աղջիկը կրնկից մի քիչ կտրում է, ոտը մի կերպ ոտնամանի մէջ է կոխում ու, ցաւին զօռելով, դուրս է գալիս թագաւորի տղի մօտ:

Թագաւորի տղէն ասում է՝ հիմի արդէն գտայ, սա է իմ հարսնացուն, որ կայ: Ձին նստում է, աղջկանը գաւազն է առնում ու քշում:

Գերեզմանի կողքից անց կենալիս ընկուզենու վրից էն երկու աղունակներն էլ ետ կանչում են.

Ղսւ, ղսւ, տղայ, չե՞ս նկատում,
ոնց է ոտից արիւն կաթում.

փոքր է ոտին ոտնամանը,
քու հարսնացուն մընաց տանը:

Թագաւորի տղէն մտիկ է անում տեսնում՝ արիւնը դուրս
է ծորում աղջկայ սպիտակ գուլպաների տակից ու ոտնամա-
նից կաթկթում: Ձիու գլուխը ետ է շուռ տալիս, կեղծ հարս-
նացուն էլ ետ բերում իրենց տունը: Ասում է.

— «Սա էլ չի իմ իսկական հարսնացուն: Դուք էլ ուրիշ
աղջիկ չունէք...»

Հէրն ասում է. — «Ձէ, էլ ուրիշ աղջիկ չունենք: Ճշմա-
րիտ է, իմ առաջւայ կնկայ մահից յետոյ մի փոքրիկ աղջիկ
մնաց, որ մենք Մոխրոտ ենք ասում, բայց դէ նա ձեզ վայել
հարսնացու չի. որտեղից որտեղ...»

Թագաւորի տղէն ուզում է անպատճառ Մոխրոտին տեսնի:

— Ձէ, աման, ասում է խորթ մէրը. նա էնպէս կեղտոտ
է, որ վրէն մտիկ անել չի լինիլ:»

Բայց Թագաւորի տղէն կանգնում է, թէ ինչ ուզում է
լինի՝ պէտք է տեսնեմ, ու ձէն է տալիս, Մոխրոտին կանչում:

Մոխրոտը, երեսն ու ձեռները շարմաղ լացած, դուրս է
գալիս՝ գլուխ տալիս Թագաւորի տղին: Սա էլ ոսկէ ոտնա-
մանը նրան է տալիս, որ ոտին չափի:

Տեղն ու տեղը նստարանի վրայ նստում է, փէտէ կո-
պիտ ոտնամանները հանում, ոսկի ոտնամանը հագնում: Էն-
պէս է ոտին գալիս, ոնց որ հալած-թափած: Որ ոտի է կանգ-
նում ու ժպտալով Թագաւորի տղի աչքերի մէջը նայում, Թա-
գաւորի տղէն յանկարծ ճանաչում է, տեսնում է՝ սա հէնց
էն գեղեցկունին է, որի հետ ինքը պարում էր ու որին ման
է գալիս.

— Ահա, ասում է, վերջապէս գտայ իմ իսկական հարս-
նացուն:»

Խորթ մէրն ու իր աղջիկները վախից վեր են թռչում,
նախանձից ու ցաւից էն քաթանի պէս գունատում: Թագա-

ւորի տղէն իր ձին հեծնում է, Մոխրոտին գաւաղն առնում ու
թռչում դէպի իր պալատը: Մոխրոտի մօր գերեզմանի մօտից
անցնելիս՝ ընկուզենու վրից էն երկու ձերմակ աղունակները
մնչում են.

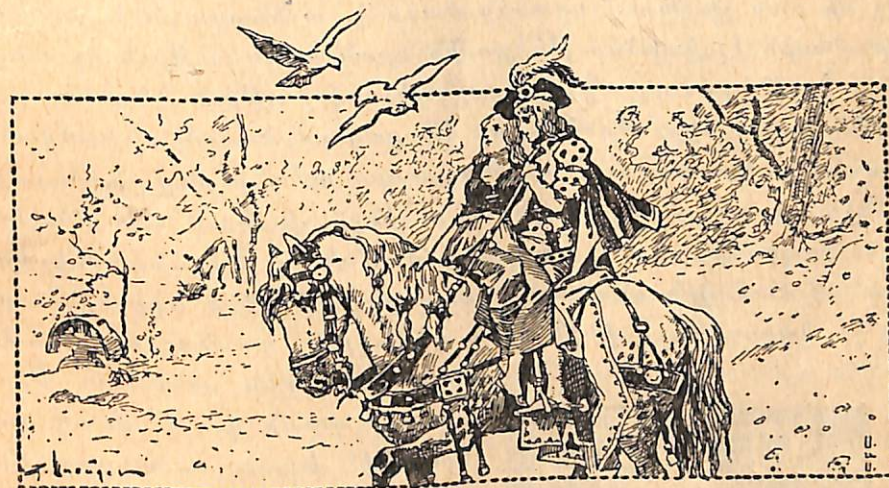
— «Ղսւ, ղսւ, տղայ, չե՞ս նկատում,

էլ արիւն չի ոտից կաթում.

Ոտնամանը ոտինն է բռն,

Բարով տանես քո հարսնացուն:»

Էսպէս մնչում են, յետոյ ցած են թռչում, մինը Մոխրո-
տի աջ ուսին է բազմում, միւսը ձախ ուսին: Ու էդպէս էլ
մնում են:

Հարսանիքի ժամանակ Մոխրոտի խորթ քոյրերն էլ են
գալիս, որ իրենց վրայ էլ կաթի նրա բախտիցը ու իբրեւ թէ
ուրախանում են: Պսակ գնալիս մեծը Մոխրոտի աջ կողմն է
կանգնում, փոքրը ձախ կողմը, ու աղունակները մեծի աջ
աչքն են հանում, փոքրի ձախ աչքը: Պսակից ետ գալիս մեծը
ձախ կողմն է անցնում, փոքրը աջ կողմը: Էս անգամ էլ ա-
ղունակները մեծի ձախ աչքն են հանում, փոքրի աջ աչքը,
ու թողնում: Ու էսպէս, երկուսն էլ իրենց չարութիւնից կու-
րանում են, ու ամբողջ իրենց կեանքում էլ մնում են կոյր:

ՃԵՐՄԱԿ ՕՁԸ

Մեզանից շատ առաջ մի իմաստուն թագաւոր է լինում։ Ոչ մի բան չի մնում նրանից ծածուկ. ամենազաղտնի բաների մասին էլ կարծես թէ քամին նրան տեղեկութիւն էր տալիս։ Էս թագաւորը մի տարօրինակ սովորութիւն է ունենում. ամեն ճաշի, երբ սեղանը վեր են քաղում, ծառան մի ծածկած աման է ներս բերում, ու թագաւորը ամանը բաց չի անում, մինչև որ ծառան էլ չի գնում ու ինքը չի մնում մեն-մենակ։

Էսպէս քաշում է բաւական ժամանակ։ Մի անգամ էլ էս տանող ծառային էսպէս մի հետաքրքրութիւն է տիրում, որ էլ չի կարողանում ինքն իրեն դիմադրի, ամանը առնում է տանում իրեն սենեակը։ Սենեակի դուռն զգոյշ դնում է, ամանի խուփը ետ քաշում։ Տեսնում է միջին մի եփած ճերմակ օձ։ Էլ չի կարենում իրեն պահի, մի կտոր կտրում է դրնում բերանը։ Լեզւին է տալիս թէ չէ—յանկարծ պատուհանի տակիցը մի գլարթ զրժվրժոց է լսում։ Ականջ է դնում, տեսնում է ճնճղուկներ են, զրոյց են անում, զանազան պատմութիւններ են պատմում անտառներից ու դաշտերից։

Դուռ մի ասիլ էս մեր ծառան օձի միսն ուտելուն պէս կենդանիների լեզուն հասկանալու շնորհք է ստացել։

Էսպէս է պատահում, որ հէնց էդ ժամանակ թագուհու հրաշալի մատանին կորչում է ու կասկածն ընկնում է էս նոյն հաւատարիմ ծառայի վրայ, որ ամեն տեղ ազատ էլ ու մուտք ունէր։ Ասում են՝ կայ չը կայ՝ սա է գողացել մատանին։

Թագաւորը ծառային կանչում է իր մօտ, սպառնում, որ եթէ մինչև միւս օրը գողի անունը չը տայ՝ գլուխը կը թռչի։ Էս ծառան ինչքան երդում կրակն է ընկնում, թէ ինքն անմեղ է՝ բան չի դառնում։ Էսպէս սպառնալիքով էլ բաց է թողնում ու մինչև միւս օրը ժամանակ է տալիս։

Ահ ու գողով խեղճը բակն է իջնում, միտք է անում, թէ ինչ անի, որ պրծնի էս փորձանքից։

Գնում է տեսնում բաղբը բակում ջրափին հաւաքւած իրար կողք կտրած հանգստանում են։ Տափակ կտուցներով մաքրում են փետուրներն ու մի հետաքրքրական զրոյց են անում։ Պատմում են, թէ էսօր որը որտեղ է որոնել առաւօտը ու ինչ համով կեր է գտել իր համար։ Մինը վեր է կալնում թէ.

— Իսկ ես ագահի նման կուլ տւի թագուհու մատանին, որ պատուհանի տակ ընկած էր, դրանից ստամոքս մի տեսակ ծանր է, ճնշում է...»։

Ծառան տեղն ու տեղը վրայ է թռչում էս ասող բաղի վզիցը բռնում, վազում խոհանոց։ Խոհարարին ասում է.

— Հապա մի էս բաղը մորթի... բաւական գերացել է...»

— Հա, ճիշտ ես ասում, պատասխանում է խոհարարը, ձեռքին ծանր ու թեթեւ անելով, ուտելու համար բաւական նեղութիւն է տւել իրեն։ Խորոված անելու ժամանակն է։»

Ասում է ու վիզը թոցնում։ Փորն իստակելիս—ըհը՝, դուրս է գալիս թագուհու կտրած մատանին։

Իհարկէ սրանով էլ պարզում է հաւատարիմ ծառայի անմեղութիւնը։ Բայց որովհետեւ թագաւորն էլ ուզում էր իր

մեղքը մի տեսակ քաւի, առաջարկում է նրան մի բան խնդրի, ինչ որ սիրտը կուզի: Պոստանում է պալատական ինչ պաշտօն էլ ուզի՝ տայ:

Ծառան հրաժարւում է ամեն պատւից ու պաշտօնից, միայն խնդրում է, որ իրեն մի ձի տայ, մի քիչ ծախսի փող,

և ազատութիւն, որ գնայ ճանապարհորդի, աշխարհք տեսնի: Թագաւորը համաձայնւում է. ձի էլ է տալիս, ճամփու ծախս էլ. ու մեր ծառան ճանապարհ է ընկնում գնում: Գնում է, գնում, շատ է գնում թէ քիչ, էդ էլ Աստուած

գիտի. մի ջրի ափից անց կենալիս տեսնում է երեք ձուկը, ոնց է եղել, ընկել են ափի ծանծաղուտը, եղէգնուտի մէջ թրպրտում են ու անջուր տանջւում: Թէկուզ և ասած է «անխօս ձուկը», սակայն մեր հերոսը պարզ լսում է, թէ իրեն տեսնելուն պէս ինչպէս են խօսում էն ձկներն ու գանգատւում իրենց դառը վախճանի վրայ:

էս որ լսում է, մեղքը գալիս է: Ձիուց իջնում է, սրանց վեր առնում ետ ածում ջուրը: Խեղճ կենդանիները ուրախ-ուրախ սուզւում են ջրի տակը, ապա գլխիկները դուրս են հանում ու կանչում. «Մենք քու արած լաւութիւնը չենք մոռանալ, ազնիւ տղայ. երբ և իցէ մի օր էլ մենք քեզ պէտքը կը գանք»:

Երիտասարդը էստեղից վեր է կենում գնում: Մի քիչ գնում է, մին էլ թւում է թէ հէնց իրեն ոտների տակից մի բարակ, նւազ ձէն է գալիս: Ներքև է նայում, տեսնում է մըջիւնների մի բազմութիւն է զըժվըժում գետնի վրայ, ահանջ է դնում, որ խեղճերը սարսափած լաց են լինում ու էսպէս խօսում.

— Ա՛խ, ինչ կը լինէր, որ էս մարդիկ ու կողիտ կենդանիները մեզնից հեռու ման գային: Հիմի էս յիմար ձին, առանց ափսոսալու, իր ծանր սմբակներով կը կոխկըրտի իմ մարդկանց ու մեր բնակարանները:

Երիտասարդի մեղքն եկաւ: Ձիու գլուխը ծոցը դէպի կողքի շաւիղը, իսկ մըջիւնների թագաւորը ետևից կանչեց. «Շնորհակալ եմ, բարի հոգի: Թէ Աստուած կը տայ, քո պարտքի տակ չենք մնալ մենք»:

էն նեղ շաւիղն էլ, որ բռնում է տղէն, դէպի անտառն էր տանում: Անտառն է մտնում տեսնում է երկու պառաւ ագռաւ իրենց ձուտերին բներից ներքև են թափում ու կռւում են.

— «Հէնց միշտ հօ մենք չենք ձեզ կերակրելու: Գնացէ՛ք ձեզ համար կեր ճարեցէ՛ք, ապրեցէ՛ք»: Թշառ ձուտերը խոտերի մէջ թափւած, թևերին են անում ու խղճալի ճւճւում:

— «Մենք խեղճ ճուտեր, փոքրիկ ձագեր,
Ուրտից գտնենք մեզ տեղ ու կեր,
Ոչ թե ունենք, ոչ բուն ունենք,
Մենք սւր գնանք, մենք ինչ անենք...»:

Երիտասարդի մեղքը գալիս է. առանց երկար ու բարակ մտածելու ունեցած չունեցած հացը հանում է, տալիս ագռաւի ճուտերին որ ուտեն: «Շնորհակալ ենք, կանչում են ագռաւի ճուտերը: Քո արած լաւութիւնը մի օր ետ կը վճարենք»:

Ու վեր է կենում երիտասարդը էստեղից ճամփայ ընկնում գնում: Գնում է, գնում, հասնում է մի մեծ քաղաք: Տեսնում է էս քաղաքում ժողովուրդն իրարով է անցել, լցել փողոցները. մի անասելի-անպատմելի աղմուկ-աղաղակ, հարա-հրոց: Մինն էլ ձի նստած փողոցէ փողոց անց է կենում ու կանչում.

— Թագաւորի աղջիկը իրեն համար փեսացու է ընտրում: Ով ուզում է նրա փեսան դառնայ — մի դժար գործ պէտք է կատարի, թէ կատարեց — լաւ, թէ չէ հօ գլուխը կը թռչի»:

Շատերն էին փորձել Թագաւորի աղջկայ առաջարկը կատարելու, միայն իրենց կեանքն էին զուր խորտակել: Բայց մեր երիտասարդը հէնց Թագաւորի աղջկանը տեսնում է թէ չէ՝ էնպէս է խելքը կորցնում նրա գեղեցկութիւնից, որ ամեն փորձանք ու ամեն վտանգ մտքիցը հանում է, գլխիցը ձեռք է քաշում, ներկայանում Թագաւորին — թէ քո աղջիկը ուզում եմ:

Էստեղից Թագաւորի հրամանով տղին տանում են ծովի ափը ու մի ոսկի մատանի գցում ծովի մէջ: Թագաւորն ասում է.

— Էս մատանին պէտք է ծովի անդունդից հանես: Թէ հանեցիր, հօ իմ աղջիկը քոնն է, թէ չէ առանց մատանի լուս աշխարհք դուրս եկար, նորից կը գցեն ծովը, մինչև որ կամ հանես կամ խեղդւես»:

Ամենքը ափսոսում են գեղեցիկ երիտասարդին, որ մենակ կանգնած էր ծովի ափին: Ու ծովափին կանգնած նա

միտք է անում, թէ ինչ անեմ, Տէր-Աստուած: Հէնց էս ժամանակ տեսնում է ալիքների մէջ երեք ձուկը լողում են դէպ իրեն. էն երեք ձուկը, որոնց կեանքը ինքը փրկել էր մի ժամանակ: Մէջ տեղի ձուկը բերանում բռնած մի խեցի է բերում. բերում է, բերում, դնում երիտասարդի առաջին:

Երիտասարդը վերցնում է, տեսնում է ոսկի մատանին մէջը: Ուրախ ուրախ մատանին առնում է տանում տալիս Թագաւորին, էն յուսով թէ խոստացած պարգևը պիտի ստանայ: Բայց գոռոզ Թագաւորի աղջիկը հէնց որ իմանում է թէ երիտասարդը ծագումով իրեն հաւասարը չի՝ երեսը շուռ է տա-

լիս ու մի նոր խնդիր առաջարկում: Իջնում է այգին ու ինքն իր ձեռքով տասը տոպրակ կորեկ շաղ տալիս. ասում է.

— Մինչև էգուց առաւօտ՝ արևի ծագումը՝ պէտք է էս կորեկը հաւաքես, էնպէս, որ ոչ մինը չը կորչի: Թէ հաւաքեցիր հօ լաւ, թէ չէ գլուխդ կը թռչի»:

Այգում նստում է ու միտք է անում երիտասարդը, թէ ինչ հնար գործ դնի, որ կարողանայ էս մի առաջարկն էլ գլուխ բերի: Ոչ մի ճար ու հնար չի գտնում, ու տխուր-տըրտում նստած սպասում է թէ հրէս առաւօտը լուսին կը գան կըտանեն գլուխը տալու:

Միտք է անում միտք, մինչև թմրում է, քունը յաղթում է ու էս մտքի մէջ էլ քնում է: Առաւօտը աչքը բաց է անում՝ որ տասը տոպրակ կորեկ կողք կողքի դիմհար տւած առաջին շարած են, գետնին էլ մի հատ կորեկ չի մնացել: Դու մի ասիլ էդ գիշեր մըջիւնների թագաւորն իր անթիւ ու անհամար մըջիւններով եկել է ու երախտագէտ մըջիւնները շաղ տւած կորեկը հաւաքել են, լցրել տոպրակները՝ իրար կողքի շարել:

Թագաւորի աղջիկն ինքն իր ոտով գալիս է այգին, իր աչքովը տեսնում է, որ երիտասարդը իր էս առաջարկն էլ է կատարել, զարմանում է, բայց իր գոռոզութիւնից չի կոտորւում, ասում է.

— Թէև երկու առաջարկս էլ կատարեցիր, բայց դու չես կարող դառնալ իմ ամուսինը, մինչև ինձ համար չըբերես կեանքի ծառի խնձորը:

Երիտասարդը իր օրումը լսած էլ չի լինում թէ ինչ բան է կեանքի ծառը կամ որտեղ է բուսնում: Վեր է կենում, մի ճամփայ ընկնում գնում, թէ որտեղ դուրս կըգամ՝ դուրս:

Գնում է աշխարհքէ աշխարհք անց է կենում, մի իրիկուն էլ մտնում է մի անտառ, յոգնած մի ծառի տակ նստում է ու ննջում: Յանկարծ լսում է, որ գլխի վերևը ծառի տերեւները խշխշում են: Էս խշխշոցն ու վերևից մի ոսկի խընձորի իր բուռն ընկնելը մին է լինում: Սրա հետ միաժամանակ երեք ագռաւ ծառի ծէրիցը թռչում իջնում են ծնկներին ու ասում.

— Մենք էն երեք ագռաւների ձագերն ենք, որ դու մի ժամանակ սովամահից ազատեցիր: Երբ մեծացանք ու իմա-ցանք, որ դու կեանքի ծառի խնձորին ես ման գալիս, թռանք ծովերն անցկացանք, սարերն անցկացանք, հասանք աշխարհքի ծէրը, ուր բուսնում է կեանքի ծառը ու էս խնձորը բերինք քեզ համար:»

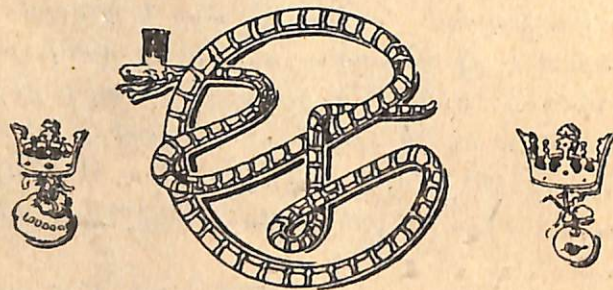
Երիտասարդը ուրախանում, աշխարհքով մին է լինում,

խնձորն առնում է ու բերում տալիս թագաւորի աղջկանը:
Թագաւորի աղջիկն խնձորն էլ որ տեսնում է, ասում է.

— Էլ խօսք չունեմ:

Խնձորը կէս են անում, միասին ուտում, ու էստեղ աղ-
ջկայ սիրտը լցւում է սիրով դէպի երիտասարդը: Ամուսնա-
նում են ու երջանիկ, բախտով-թախտով միասին ապրում
մինչև իրենց խորին ծերութիւնը:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0383239

1279